

นัยทางสังคมการเมืองของเพลงกล่อมเด็กไทย

นางสาว วาริฎฐา ดาวโรตม์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMPLICATIONS OF POLITICS AND SOCIETY ON THAI LULLABIES

Miss Varittha Thawarorit

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Political Economy

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

511467

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นัยทางสังคมการเมืองของเพลงกล่อมเด็กไทย

โดย

นางสาววาริฎฐา ดาวโรฤทธิ์

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์การเมือง

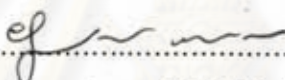
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

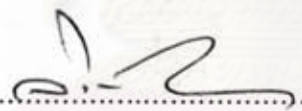
รองศาสตราจารย์ แล ดิลกวิทยรัตน์

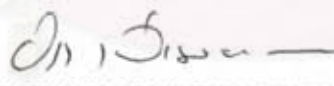
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

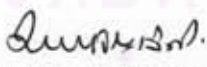

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ทีรณ พงศ์มพัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ แล ดิลกวิทยรัตน์)

..... กรรมการ
(ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ เจริญเลิศ)

วาริฎฐา ฉาวโรฤทธิ : นัยทางสังคมการเมืองของเพลงกล่อมเด็กไทย. (IMPLICATIONS OF POLITICS AND SOCIETY ON THAI LULLABIES) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ แล ศิลกวิทย์รัตน์, 126หน้า.

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและค้นคว้าความหมายและสาระของเนื้อร้องซึ่งเป็นอุดมคติในเพลงกล่อมเด็ก ในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของไทย โดยใช้ข้อมูลในลักษณะใหม่ นั่นคือ การใช้วรรณกรรมประเภทมุขปะชฎา (Oral literature) ได้แก่เพลงกล่อมเด็ก มาประกอบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาศึกษา นัยทางสังคมการเมืองของเพลงกล่อมเด็กไทย แม้จุดประสงค์ของเพลงกล่อมเด็กจะถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสำหรับขับกล่อมเด็ก ณ ช่วงเวลาหนึ่งที่แสดงถึงความผูกพันในครอบครัว แต่เนื้อหาสาระของบทเพลงบางบทมีการสอดแทรกบริบททางสังคมของไทยในอดีตที่กล่าวถึงนัยทางสังคมการเมืองไทย ซึ่งสะท้อนถึงการจัดตั้งทางสังคม ได้แก่ วิธีการผลิต พลังการผลิต และความสัมพันธ์ทางการผลิต

ผลการศึกษาพบว่า เพลงกล่อมเด็กทั้ง 4 ภาค ซึ่งผู้วิจัยศึกษาถึงนัยทางสังคมการเมืองไทย จากเนื้อหาสาระในเพลงกล่อมเด็กสะท้อนถึงการซ่อนเร้นทางสังคมที่มีรัฐคอยควบคุม โดยอธิบายภายใต้สมมุติฐานว่าความหมายในเพลงกล่อมเด็กบางเพลงผิดแผกไปจากหน้าที่ของการขับกล่อม ด้วยเนื้อหาสาระที่ควรจะมุ่งสื่อความหมายในทางสุนทรียศาสตร์โดยเฉพาะหากแต่เป็นสื่อกลางในการส่งผ่านความคิดทางการเมือง และกระบวนการกล่อมเกลางานทางสังคม ของผู้ที่ขับกล่อม ซึ่งส่วนมากจะเป็นการสะท้อนชีวิตของไพร่ จึงสามารถใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาบริบททางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ในยุคศักดินา จากการศึกษาโดยใช้วรรณกรรมประเภทเพลงกล่อมเด็กเพื่อศึกษาบริบททางเศรษฐกิจการเมือง และสังคม มิได้หมายความว่า เพลงกล่อมเด็กทุกบทเพลงจะมีเนื้อหาแสดงถึงนัยทางสังคมการเมืองทั้งหมด บทบาทของเพลงกล่อมเด็กก็ยังคงทำหน้าที่ขับกล่อม ให้ความสุนทรีย์อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ายังคงมีบทเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาและสาระที่แสดงถึงนัยทางสังคมการเมืองไทย ผ่านกระบวนการจัดตั้งทางสังคม โดยรัฐ ที่ส่งผ่านมาในบทเพลงกล่อมเด็ก เพื่อให้เกิดมิติของเพลงกล่อมเด็ก ที่นำไปสู่การอธิบายบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของสังคมไทยในอดีต

สาขาวิชา..... เศรษฐศาสตร์การเมือง.....
ปีการศึกษา 2551.....

ลายมือชื่อนิสิต ภาวฤฎฐา ฉาวโรฤทธิ.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

4885735529 : MAJOR POLITICAL ECONOMICS

KEYWORDS : IMPLICATIONS OF POLITICS AND SOCIETY / LULLABIES

VARITTHA THAWARORIT : IMPLICATIONS OF POLITICS AND SOCIETY ON THAI LULLABIES. ADVISOR : ASSOC. PROF. LAE DILOKWITHARAT, 126 pp.

This research seeks to explore the meaning and essence of lyrics which are ideals that manifest in lullabies in the Thai economic, social, and political contexts. It analyzes lullabies, as a genre of oral literature, in juxtaposition with historical evidences to examine the implications of politics and society on the Thai lullabies. Notwithstanding their main function as a means that lulls a child to sleep and also manifests affectionate attachment in the family, certain lullabies contain lyrics that are subtly percolated with characteristics of the Thai socio-political settings in the past. These elements reflect the bases of social order, namely mode of production, forces of production, and relations of production.

The findings on the lullabies in the four geographical regions of Thailand demonstrate that the implications of politics and society on the lullabies are evident beyond their aesthetic value as the songs have been used among the *phrai* families as a medium through which political ideas and socialization has been channeled. The lyrics also reflect the political, economic, and social contexts in the *sakdina* period.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Field of Study : POLITICAL ECONOMICS

Student's Signature

Varittha Thawarorit

Academic Year : 2008

Advisor's Signature

Assoc. Prof. Lae Dilokwitharat

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง นัยทางสังคมการเมืองของเพลงกล่อมเด็กไทย จะไม่ประสบความสำเร็จได้ถ้าปราศจากความกรุณาและช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์ แล ดิลกวิทยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ วรวิทย์ เจริญเลิศ กรรมการ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ กรรมการ นอกจากคำแนะนำของท่านยังเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้แล้วยังจะเป็นมุมมองอันมีค่าสำหรับการทำงานในอนาคตข้างหน้าต่อไป นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่หลักสูตรทุกท่าน โดยเฉพาะ คุณเก๋ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีมาตลอด และผู้สนับสนุนเงินทุนการศึกษาของหลักสูตรในขณะที่ผู้เขียนประสบปัญหาขณะทำวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ บิดา คุณวิโรจน์ ดาวโรฤทธิ์ ที่อนุเคราะห์ทุนการศึกษามารดา คุณพัชรมน เควีรัตน์ ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจในการทำวิทยานิพนธ์ และคุณเอกลักษณ์ ไทยธรรม ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีมาตลอด พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอระลึกถึงและขอบคุณทุกกำลังใจจากพี่วัน พี่เอ๋ พี่เน้ง พร้อมทั้งเพื่อนๆ ในหลักสูตรเศรษฐศาสตร์การเมืองทุกคน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงในความมีน้ำใจให้ความช่วยเหลือในทุกด้านจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.5 นิยามศัพท์.....	3
บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
บทที่ 3 บริบททางสังคมการเมืองของเพลงกล่อมเด็ก	15
3.1 บริบทของเพลงกล่อมเด็กทางดนตรี.....	15
3.2 บริบทของเพลงกล่อมเด็กในมิติต่างๆ.....	18
3.3 บริบทของเพลงกล่อมเด็กในมิติทางพื้นที่.....	42
บทที่ 4 การวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กไทย	45
4.1 นัยทางวรรณกรรม.....	46
4.2 มิติทางสังคมการเมืองที่ปรากฏ.....	47
4.3 การวิเคราะห์ประเภทนัยทางสังคมการเมืองในเพลงกล่อมเด็ก.....	48
บทที่ 5 ภาวะซ่อนเร้นทางสังคมการเมืองของเพลงกล่อมเด็กไทย	96
5.1 รูปแบบของภาวะซ่อนเร้น.....	96
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา	119

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	123
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	127

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย